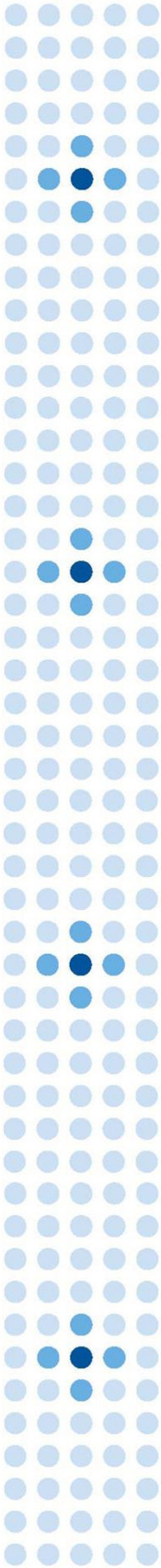

HELSE MØRE OG ROMSDAL

Klinisk etikk-komité

Årsmelding for 2017

ÅRSMELDING FOR 2017

Bakgrunn, mandat og sammensetning

Klinisk etikk-komité (KEK) er et tverrfaglig rådgivende organ i klinisk etiske spørsmål og organisert under direktør. Hvem som helst kan henvende seg til komiteen. Senter for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo er faglig veileder.
Komiteen skal bidra til å høyne kompetansen i medisinsk etikk i foretaket for å kunne identifisere, analysere og om mulig løse etiske problemstillinger relatert til pasientbehandling på en god måte, i tråd med styringsdokumenter og nasjonalt mandat. Dette realiseres i hovedsak gjennom å:

- Fremme samtale og refleksjon om etiske problemer og dilemmaer.
- På forespørsel gi råd om hvordan konkrete etiske problemer kan løses.
- Være et forum der behandlere kan få drøfte slike problemer prospektivt eller retrospektivt.
- Tilby undervisning i klinisk etikk.
- Ta opp saker selv.

På foretakets intranett finnes oppdatert brosjyre med medlemmer og kontaktmuligheter, referater og Powerpoint-presentasjoner fra etikkseminarer for alle ansatte fra og med 2008, lenker til profesjonsetiske retningslinjer, nasjonalt mandat for KEK-er, lenke til Senter for medisinsk etikk, UiO, årsmeldinger, foretakets kliniske etikkveileder samt en enkel litteraturliste. Det er direkte forbindelse til deler av siden fra foretakets virksomhetsportal, slik at også pasienter og pårørende kan finne oss.

Vi tilbyr seksjoner og grupper av helsepersonell informasjon om KEK i en kort presentasjon og kan ta ansvar for lengre undervisning og kasusdrøftinger. Undervisningspakke er utarbeidet.

KEK for Sunnmøre og KEK for Nordmøre og Romsdal ble etablert i hhv 2004 og 2005. Ved samling til ett helseforetak ble de to tidligere komiteer slått sammen til felles komité i 2012. Antall klinikere ble redusert fra 17 til 10. Vi fikk 2 nye brukerrepresentanter med 2 vararepresentanter. I prosessen mistet vi vår sekretær fra fagavdelingen og vår fagetiker med forskningskompetanse fra Høgskolen i Molde. Foretaket består av 4 somatiske sykehus og 7 andre lokasjoner spredt i fylket. Dette krever en del reisetid.

Antall interne kliniske saker er økt etter omorganiseringen. Vi får også saker fra kommunehelsetjenesten.

KEK er bredt tverrfaglig sammensatt. Brukernes vararepresentanter innkalles til alle møter for å være fortrolig med arbeidsmåten når det trengs. Ved utgangen av 2017 var disse medlemmer i KEK:

Hilde Vevang, leder	Lege, klinikk for psykisk helse og rus	Ålesund sjukehus
Odd Arne Skogen	Sykehusprest	Ålesund sjukehus
Håvard Ervik, nestleder	Sykehusprest	Molde sjukehus
Trond Kvernberg	Lege, medisinsk avdeling	Molde sjukehus
Branka Starcevic	Lege, klinikk for psykisk helse og rus	Ålesund sjukehus
Inge Holm Nygaard	Lege, kirurgisk avdeling	Molde sjukehus
Heidi Vihovde Sandvig (perm)	Lege, medisinsk avdeling	Kristiansund sykehus
Robert Bergseth	Lege, anestesiavdelingen	Ålesund sjukehus
Tine Nordbrønd	Sykepleier, barnehabilitering	Ålesund sjukehus
Hedvig Høydalsvik	Sykepleier, dialyseenheten	Volda sjukehus
Bjørg Edel Hustadnes	Lege, kirurgisk sengepost	Volda sjukehus

Ann Kristin Lillebostad Hovden	Vernepleier, Klinikk for psykisk helse og rus	Molde sjukehus
Guri Otnes Fjærli	Sosionom, psykiatrisk poliklinikk	Kristiansund sjukehus
Ann Helene Skare	Brukerrepresentant, Kreftforeningen	
Hilde Marie Kleiven	Bukerrepr,SAFO/Norges handikapforb	
Inger Nossen Sandvik	Brukervara, FFO/Norsk revmatikerforb	
Ingrid Løset	Brukervara, FFO/Mental helse	

Aktiviteter i 2017

Møteaktivitet: Vi har hatt 6 ordinære møter. Møtereferater i kortform legges ut fortløpende på KEK's side på foretakets intranett.

KEK-brosjyren ble revidert og trykket opp i 500 eksemplarer i sept 2017.
Den legges ut på poster og poliklinikker ved alle lokaliteter, legges i kursmappene på våre årlige kurs og deles ut i forbindelse med annen undervisning.

Klinisk etikkveileder for ansatte ved Helse Møre og Romsdal HF (utarbeidet i 2008) ble trykket opp i nye 500 eksemplarer etter revisjon med lenke til regionale etiske retningslinjer.

Komiteens undervisningsaktiviteter i 2017
Komiteen har bidratt med flere undervisninger på seksjoner og avdelinger på sykehusene i HMR. KEK tilbyr også etiske refleksjonsgrupper for helsepersonell ved Molde og Ålesund sjukehus.

KEK har også bidratt med undervisning i LIS1 med tema: Etikk – sentrale normer og verdier som styrer medisinsk og helsefaglig virksomhet, samt teorier og metoder i medisinsk etikk.

Årlig seminar for alle ansatte i foretaket. Årets tema: Moralsk stress. Mange erfarer det – få snakker om det. Seminaret fant sted i Ålesund 7. november. Det var ca100 deltagere fra helseforetaket med god fordeling mellom profesjoner og ulike kliniske enheter. Skriftlige evalueringer med gode tilbakemeldinger.

Ny leder
Hilde Vevang tok over lederervervet i KEK fra 21. august da Ragnhild Vik gikk av med pensjon sommeren 2017.

Kliniske saker i 2017.
8 nye saker i 2017

1. Dialyse ved livets slutt. Komiteen møtte seksjonen til drøfting og behandlet saken i følgende komitemøte.
2. Brudd på taushetsplikt i flersengsrom. Komiteen møtte seksjonen til drøfting og behandlet saken i følgende komitemøte. Elementer fra saken ble også videreført i KEK sitt årlige seminar høsten 2017.
3. Anoreksipasient i palliativ fase.
4. Selvvalgt HLR-minus. Saken ble drøftet i komitemøte.
5. Pasient med atypisk Lewy Body demens. Uenighet om riktig omsorgsnivå. Komiteen møtte seksjonen og pårørende til drøfting. Saken ble videre fulgt opp i komitemøte.

6. Alternativ behandling styrt fra utlandet. Hvordan balansere mellom ivaretakelse av pårørende og pasientens behov i palliativ kreftbehandling? To behandlere møtte komiteen til drøfting.
7. Hvordan bestemme nytteløs behandling av prematurt barn. Komiteen møtte seksjonen til drøfting.
8. Samarbeid og kommunikasjon internt og mellom 1. og 2. linjetjenesten vedrørende pasient i palliativ fase på sykehjem.

Arbeidsform ved drøfting av kliniske saker.
Ved arbeid med kliniske saker anonymiseres pasient, enhet og ansatte før opplysninger sendes til komiteen. Dersom en vurderer at saken likevel kan gjenkjennes, sendes den i lukket konvolutt med vanlig post, ellers på e-post. Drøftingen forberedes på telefon og e-post med involverte parter og internt i komiteen. Lokale medlemmer har oftest forhåndskontakt med dem som presenterer problemet, av og til med flere berørte parter. De som fremmer saken og andre involverte inviteres til å være med i drøftingen. Noen ganger velger vi at deler av komiteen drøfter saker med personale lokalt etter SME-modellen. Vi ser at dette har læringseffekt og bidrar til åpenhet om KEKs arbeidsform. Sakene kvalitetssikres i hele KEK. Deltagelse av pasient og pårørende drøftes med behandlingspersonalet. Hittil har ikke pasient deltatt, men pårørende har.

Sakene behandles videre i KEK- møte på ordinær måte. Det arbeides en del på e-post uten personidentifiserbare opplysninger. Drøftingene følger 6-trinns-modellen utarbeidet av SME, UiO. Vår uttalelse kvalitetssikres på. e-post. Mer utfyllende drøftingsreferat sendes vanligvis bare den som fremmet saken, eventuelt også andre som deltok i møtet. Om en ser grunn til å sende til andre, avklares dette med innsender. Drøftingsreferatene anbefales lagt ved pasientens journal.
Sakene nevnes kort i møtereferatene.

Vi har drøftet mulighet for videomøte, men har måttet gjennomføre bare fysiske møter da vi får et økende antall kliniske saker. Drøfting av disse krever ro og tilstedeværelse. På grunn av økende antall kliniske saker har vi utvidet møtenes varighet, selv om det betyr at de med lengst reisevei ikke rekker det innen ordinær arbeidstid. Vi finner at dette er bedre enn hyppigere møter, som ville tatt mer reisetid. Likevel må mye fullføres på e-post. Dette sparer møtetid og reisetid.

I noen tilfeller består vår befatning med hastesaker i enkle telefoniske råd, oftest om prosess.

Komiteen har eget rom i ePhorte for lagring av komiteens drøftingsreferater i forbindelse med kliniske saker. Komiteen unntatt brukerrepresentantene samt fagdirektør har. Referater som gjelder enkeltpasienter anbefales også vedlagt pasientens journal.

<u>Kursdeltagelse for KEK - medlemmer i 2017:</u>
4 medlemmer deltok på "erfaringsseminar" i regi av Seksjon for Medisinsk Etikk, UiO.
10 medlemmer deltok på vårt eget årlige seminar for alle ansatte: *Trygghet, respekt og kvalitet.*
Et medlem deltok på EACME - konferansen i Barcelona.

KEK har deltatt i en nasjonal evalueringsstudie i regi av Senter for Medisinsk Etikk (SME). Datainnsamlingen ble avsluttet sept 2017. Forskningsprosjektet skal belyse hvordan KEK-drøftingene oppleves for klinikere og pasienter/pårørende som deltar og hvilke følger drøftingene får. Evalueringer fra 8 saker fra KEK-HMR ble mottatt av SME.

Hovedutfordringer og målsettinger i 2018

KEK har gjennom de siste årene opplevd en økende tilgang på kliniske saker. Ved siden av undervisningsaktivitet og drøftingsmøter på seksjoner medfører dette en forholdsvis stor arbeidsbelastning for flere medlemmer. Høsten 2017 har komiteen hatt samtaler med ledelsen for å undersøke mulighet for delvis frikjøp for leder og sekretær. Det har vist seg å være vanskelig å få til en slik ordning. Ledelsen er imidlertid tydelig på at det skal legges til rette for nødvendig tid til KEK-arbeid fra nærmeste leder.

I 2018 ønsker KEK å ha spesielt fokus på følgende saker:

- KEK ønsker å utvikle e-læring i etikk for HMR.
- Tilbudet om etiske refleksjonsgrupper bør være det samme ved alle sykehus i HMR. KEK vil arbeide for at flere gruppeledere får mulighet til å skolere seg til dette.
- Drøftingsmøter på seksjoner.

Regnskap 2017

509000	Påløpte feriepenger fast lønn	204,49
516000	Annen variabel lønn	28 265,00
540000	Arbeidsgiveravgift	4 092,66
540100	Arbeidsgiveravgift avsatte feriepenger	28,83
560000	Kurs, seminarer, kongresser og lignende	23 824,15
599000	Annen personalkostnad, ikke oppgavepliktig	420,00
630000	Leie lokaler	52 498,75
680000	Kontor- og datarekvisita	1 273,74
682000	Trykksaker	5 200,00
686000	Møtekostnader	14 018,22
710000	Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	5 198,80
714000	Reisekostnader, ikke oppg. pl.	17 330,00
715000	Diett og nattillegg, oppgavepl.	1 414,00
		153 768,64

Budsjett for 2018

I tillegg til kliniske saker som drøftes på de planlagte møtene har det vist seg økende etterspørsel etter etiske drøftinger på seksjoner, etiske refleksjonsgrupper i foretaket og undervisningen både internt og på eksterne fagdager. Den økte aktiviteten utfordrer KEK til på nytt å løfte frem behovet for frikjøp i forbindelse med dette arbeidet. Høsten 2017 hadde vi en samtale med ledelsen om behovet for frikjøp. Det ble da konkludert med at nærmeste leder skulle legge til rette for at arbeidet i KEK skulle få nødvendig prioritet. Det viser seg likevel at arbeidsmengden fordrer økte ressurser ut over det vi disponerer i dag. Vi ønsker derfor å fortsette dialogen med ledelsen om hvordan medlemmer i KEK kan få bedre anledning til å delta i dette arbeidet.

Med vennlig hilsen Molde, 27.02.2017

Hilde Vevang
Leder, Klinisk etikk-komité, HMR

Håvard Ervik
Nestleder, Klinisk etikk-komité, HMR